

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det tredje Møde i Vinteren 1891—92 holdt Kommandør *O. Irminger* Foredrag om Væddeløbet til Tsad-Søen.

I det fjerde Møde holdt Etatsraad *F. Meldahl* Foredrag om Iagttagelser efter Rejser i Europas Bjerglande over de forskellige Bygningskonstruktioner i Fortid og Nutid og de geografiske Forholds Indvirkning paa deres Fremkomst og Udbredelse.

I det femte Møde gav Professor, Dr. theol. *Henrik Scharling* Meddelelser fra et Ophold i Jerusalem i Foraaret 1889.

I det sjette Møde holdt Dr. phil. *K. Rørdam* Foredrag: Et Stykke Fortidsgeografi fra Nordsjællands Kyster. — Lærer *A. Ihle* foreviste derpaa en Række Lysbilleder tagne af ham under et 13aarigt Ophold i Forindien som Missionær.

Strandlinjens Forskydning ved det nordøstlige Sjællands Kyster.

Af Dr. phil. *K. Rørdam*.

(Hermed Tavle III).

Faa Naturfænomener have her i Norden mere tildraget sig Læg som Lærds Opmærksomhed og Interesse end Skandinaviens Hævning. Fra Midten af forrige Aarhundrede, da *Andreas Celsius* samlede de spredte Efterretninger og de mundtlige Overleveringer, til de seneste Dage er Literaturen om dette Æmne stadig bleven forøget, og der er langt fra endnu sagt det sidste Ord derom. Fra et vist Synspunkt ere Danmarks Kyster ogsaa indbydende til denne Art Studier. Ved Stejlkyster, hvor faste Fjælde gaa lige ud til Havet, har man ganske vist den Fordel at kunne anbringe uudslettelige Vandstandsmærker og ved Aflæsning af Havets Stand i Forhold til disse Mærker Tid efter anden erhverve sig et sikkert Skjøn over de sekulære Vandstandsforandringer. Men naar Kysterne ere stejle, ere de i Landets Kontur frembragte Forandringer til Gjengjæld meget smaa og lade sig kun vanskelig observere med tilbørlig Sikkerhed. I Lande med flade Kyster som Danmark vil selv en lille Forandring i Vandstandshøjden paa faa Fod frembringe forholdsvis store Landvindinger eller Landtab, men her findes ingen faste Fjælde til Anbringelse af Vandstandsmærkerne. Trods denne Mangel, kunde det maaske dog lade sig gjøre at anbringe saadanne Mærker paa forskellige Steder, hvor man med Kunst ud mod Søen har frembragt stejle Flader af tilstrækkelig Fasthed og med stabilt Grundlag. I denne Henseende frembyde Pillerne ved Limfjordsbroen, Broen fra Masnedø til Sjælland, Søforternes Mure og vist nok enkelte Fyrtaarne og stensatte Havnemoler tilstrækkelig

stabile Vægge. Tilmed anstilles der i Reglen paa slige Steder daglige Observationer over Vandstandshøjden, saa at man deraf kunde faa grundige Oplysninger om Middelvandstanden. Det er en Selvfølge, at de permanente Vandstandsmærker ikke behøvede at være anbragte i Vandspejlet, men kunde fastgjøres paa passende Steder i en given Højde. De burde saa fredlyses og have samme Retsbeskyttelse mod forsættelig Overlast som Generalstabens Mærker.

Imidlertid findes der ingen saadanne Mærker i Danmark (Bornholm undtagen), og selv om de i heldigste Tilfælde blev anbragte straks, vilde det være mange Aar, før man fik noget Resultat af Aflæsningerne. Medens saadanne Vandstandsundersøgelser maa betragtes som henhørende under Fysikens eller den fysiske Geografis Omraade og ere forbeholdte en kommende Tid, kan man derimod ved Geologiens Hjælp undersøge, hvilke Forandringer der have fundet Sted, og se, om man deraf kan udlede noget om Fremtiden.

I det Følgende ville vi nærmere betragte Forholdene i Nordøstsjælland, d. v. s. den Del af Sjælland som ligger Nord for en Linje fra Kjøbenhavn gennem Roskilde til Sydspidsen af Isefjord (Bramsnæs Fjord), altsaa hele Frederiksborg og en Del af Kjøbenhavns Amt. I Tidsrummet 1888—91 havde jeg Lejlighed til at undersøge hele denne Landsdels Kyststrækning, hvoraf den største Del er beliggende ud mod Øresund, Roskildefjord og Isefjord og kun c. 10 Mil ud mod Kattegat.

*